

Рубель О.М.

вчитель біології,

Дрогобицький ліцей Дрогобицької міської ради

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ

Творчість учнів має свої особливості. Адже вона здійснюється в процесі навчального пізнання. Кожна нормальна й здорова в психічному відношенні дитина має здібності, необхідні для успішного навчання, а також здатність до творчої роботи. Особливу увагу потрібно звертати вчителю на підлітків, які виявляють нахил чи інтерес до певного предмету (чи це українська література, чи мова, чи математика, чи інформатика, чи фізика, чи біологія) і є обдарованими, тобто дуже здібними, з високим рівнем розумового розвитку. Дитина, наділена розвинутими здібностями, відзначається також характером сприйняття світу. До таких учнів треба мати цілісний підхід, щоб зуміти розвивати їхні творчі можливості й реалізувати їхній талант. Частіше ми говоримо про обдарованих дітей, з творчим, нестандартним мисленням, якщо вони випереджають у своєму розвитку однолітків, незвичайно легко засвоюють людський досвід. Це справді талановиті діти. Але хотілося б більше виділити обдарованість нестандартним баченням і мисленням – так звані творчі креативні особистості. Як правило, такі учні мають нелегкий характер, через що бувають труднощі в спілкуванні.

Багато талановитих підлітків на перший погляд нічим не виділяються, і потрібний великий досвід, спеціальні знання, щоб помітити їх у загальній масі. Ще більше особливої психологічної підготовки потрібно, щоб навчитися працювати з такими дітьми. Учень не «посудина», яку треба наповнити, а «факел», який треба запалити [3, с. 274]. Потрібно використовувати стимули для формування впевненості у собі і мотивації до пізнання. Власне стимулами тут можна назвати такі, як заохочення, запрошення до диспуту, похвала, повага до думки, враховуючи інтереси особистості дитини. Одним словом, першочергове завдання вчителя – помітити творчу дитину, виділити її з-поміж інших і створити максимально сприятливі умови для її розвитку, допомогти самоствердитися, заохотити, сформувати мотивацію успіху. У такої дитини повинно бути сформоване почуття власної значущості

(мене сприймають, мені допомагають, моє життя має зміст і мету, мене люблять, поважають і по-справжньому потребують, я можу принести користь, мені потрібно розвивати свою особистість) [1, с. 61]. Розумова робота, що виконується за потребою, не для оцінки, не для того, щоб перемогти на конкурсі. Робота творча за особистим бажанням обов'язково повинна бути пов'язана з вираженням позитивних емоцій. Звичайно, щоб виховати творчо-обдаровану дитину, потрібний творчий підхід учителя. Зміст та організацію педагогічної праці можна правильно оцінити, лише визначивши рівень творчого ставлення педагога до своєї діяльності, який відображає ступінь реалізації ними своїх можливостей під час досягнення поставленої мети. Творчий характер педагогічної діяльності тому і є найважливішою її об'єктивною характеристикою [2, с. 56]. Педагогічна діяльність – процес постійної творчості, який породжує щось нове, раніше невідоме на основі осмислення вже нагромадженого досвіду та формування нових комбінацій знань, вмінь. Педагог, який творчо працює, педагог-новатор, створює педагогічну систему, яка за конкретних умов є способом отримання найкращих результатів. Лише творчий учитель може виховати творчого учня. При роботі з творчими особистостями повинна переважати діалогічна форма роботи. На практичних заняттях з біології учні ліцею творчо працюють. Тому визначається пріоритет діалогічних форм, які доповнюються участю ліцеїстів у дискусіях, вільне висловлювання своїх думок. Учні вчать вести себе коректно стосовно опонентів, критично, самостійно мислити, набувати навичок обстоювати свою думку, рахуватись з думкою інших, творчо мислити. Для розвитку творчих здібностей ліцеїстів підходять тільки активно позитивний тип відносин між учителем та учнем, при якому на заняттях панує атмосфера взаєморозуміння, співтворчості, сприймання кожної дитини як особистості.

Щоб, допомогти творчим учням самоствердитись, вчитель може демонструвати власні творчі роботи і виставляти їх на обговорення, постійно висловлюючи віру в творчі можливості учнів, ставитись до них як до повноцінних партнерів, відкрито радіти успіхам вихованців, співчувати невдачам, виявляти емоційну реакцію на творчий пошук учнів, підтримувати, заохочувати їхній інтерес до творчості. У Дрогобицькому ліцеї Дрогобицької міської ради створена комплексна система формування творчої креативної особистості під час навчально-виховного процесу.

Найхарактерніші її особливості полягають:

– Профільність навчання: гуманітарний, природничий, правничий профілі, профіль інформаційних технологій.

– Психолого-педагогічна діагностика обдарованості учнів, щодо розвитку творчих можливостей.

– Використання новітніх педагогічних технологій (лекційно-практична система занять, модульно-рейтингова система оцінювання знань тощо).

– Культурно-освітній напрям (години спілкування, тематичні заходи, творчі зустрічі, робота в гуртках: комп'ютерної та фізичної мозаїки, драматичному, літературному, правничому тощо, конкурсу веселих та кмітливих та ін.).

– Позакласна робота (клуби «Журналіст», «Правник», проведення різноманітних тематичних заходів).

– Робота учнівського самоврядування – парламенту ліцею. Кожен ліцеїст реалізує свої творчі можливості у наступних міністерствах: культури, освіти, внутрішньої політики. Створена Конституція ліцеїстської республіки.

– Науково-дослідницька робота ліцеїстів. За 2 роки навчання кожен ліцеїст пише 2 курсові роботи з навчальних дисциплін. Щорічно видається збірник наукових тез. Свідченням ефективності роботи є перемоги у II і III етапах захисті науково-дослідницьких робіт Малої академії наук.

– Навчальна та педагогічна практика ліцеїстів. Основними формами практики є фізичний практикум, комп'ютерний практикум, фольклорно-краєзнавча практика, біологічний та правничий практикуми, педагогічна практика ліцеїстів у літніх виїзних таборах, творчі проекти учнів на різноманітну тематику. Досвід організації практик дозволяє зробити висновок, що найбільш результативною формою щодо формування творчих здібностей ліцеїстів є метод проектів. Обов'язкова педагогічна практика реалізується за відповідними напрямками: туристична, екологічна, фольклорна, краєзнавча.

Отже, робимо висновок, що формування творчих креативних здібностей ліцеїстів розвивається комплексно та цілісно багатьма способами в навчально-виховному процесі. Бо тільки творча особистість є конкурентоспроможною в сучасному світі.

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / під наук. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2017. 206 с.
2. Поламарчук В., Руданівська С. Від творчої особистості до нових технологій навчання. *Рідна школа*. 1998. № 2. С. 52–62.
3. Сухомлинський В. О. Творчість – могутній стимул духовного життя. Вибрані твори : в 5-ти т. Київ : Радянська школа, 1977. Т. 3. 670 с.